

Становище

за дисертационен труд на тема: “Съвременни измерения на комуникациите”
на Виолета Мирославова Николова, редовен докторант в Катедра „Социология”
при Философския факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски” –

Благоевград

за присъждане на образователната и научна степен «Доктор», към
професионално направление 3.1. Социология, антропология и науки за
културата»

Дисертационният труд на Виолета Николова е посветен на актуалните трансформационни измерения на медиите и на рефлексите на трансформациите върху отделните индивиди, групи и обществото като цяло.

Основен акцент е поставен върху появата и разгръщането на два паралелни, медийно детерминирани процеса в съвременното ни: моментно разгръщащата се информационализация с резонна интенция за все по-голяма масовост и информираност, насочена към все по-голямо персонализиране на информационните продукти. Наред с масовизацията са разкрити процесите на демасовизация и децентрализация на медиите и комуникациите

Авторката проследява тези процеси в определяните от нея специализирани интернет „острови“ - търсачките и социалните мрежи, които емблематизират, според дисертантката съвременните масово-комуникационни процеси в социума.

Изхождайки от **целта**, на дисертацията *“да се разкрият информационизационните и групово-комуникационни ориентации и процеси в обществото като едни от най-значимите съвременни развития на комуникациите”*, Николова си е поставила и реализирала поредица от задачи, за да докаже **научната си теза**, че

„информационализацията и социалната групираност, които емблематизират съвременните масово-комуникационни процеси в социума, се съпътстват с едновременна демасовизация и персонализация на медиите и комуникациите“.

Авторката е **експлицирала и своите ограничения към темата**. Основен акцент, който се поставя в дисертацията, е върху **информационализацията и новите социално-групови** форми на битийност на хората, институциите и обектите, като едни от най-важните медийно детерминирани дейности и процеси в нашето съвремие. Другите аспекти на съвременните измерения на комуникациите като например проблемите за тяхното

управление, проблемите с авторството, или пък киберпрестъпността, без да са напълно пренебрегнати, не са специален обект на внимание.

Основните изследователски методи, които авторката използва и прилага на практика са :

1. Наблюдение чрез участие.
2. Индивидуална пряка интернет анкета.
3. Фокус група.

И в трите използвани методи, авторката е фиксирала **целта и задачите си, обекта и предметите на съответните проведени изследвания, както и останалите необходими атрибути, съобразявайки се с правилата за емпиричните изследвания.**

Освен теоретико-методологическа глава, която се основа главно на двете класически теории за масмедийното въздействие – теорията за адженда сетинга на Маккоумс и Шоу и на дифузната теория на иновациите на Еверет Роджърс, имайки предвид и приноса на Габриел Тард, дисертантката е разработила още две теоретико-приложни глави, в които на базата на емпирични факти са реализирани и доказани повечето от идеите и приносите на дисертационния труд.

За първи път в страната ни, а доколкото ми е известно и другаде, е осъществено социално изследване върху информационната търсачка Гугъл, в ролята и на световен гейткипър и монополист при предоставянето на персонализирана информация в контекста на Маккоумс и Шоу.

Авторката определя основния ракурс на търсачката в „ превъплъщаването и в ролята на световен информационен „гейткипър“, подбиращ „правилната“ информация за всеки обект, индивид, институция, общност и пр.“

„Гейткипърството“ и персонифицираността на интернет търсачката Гугъл са открити като нейна иманентна характеристика.

На базата на проведената индивидуална пряка интернет анкета и фокусирано интервю са верифицирани лансираните от Николова идеи за информационализацията и персонализирана насоченост на новите медии. Съвременните социални мрежи в територията на интернет са открити като плетеница от персонифицирани профилни единици и фокус на персонализирани институционални и групови комуникационни центрове.

Дисертантката прибавя към фундаментални развития на комуникациите и едно рефлексивно развитие – креативното. Открити са възможностите и практиките за активна творческата включеност на самата публика, на реципиенти – музикални, литературни, научни, фотографски, аудиовизуални и пр. в рамките на специализирани сайтове - utube.com, fanfiction.com и др.

Авторката описва съвременната комуникационна ситуация като ситуация с многостранни конвергентни процеси между комуникационните технологични средства, между медийните единици, между комуникационните продукти, насочени към удовлетворяване на информационализационните и персонализирани интереси на аудиторията.

Николова се спира и на нееднозначността на отрицателните ефекти от съвременните развития - манипулирането на информацията и мнението, кражбата на интелектуална собственост; опубличностената агресия и агресивни поведенски практики, медиализацията на детското свободно време и на възрастните.

Дисертантката завършва дисертацията си с едно мнение на един от семиотиците на медиите и комуникациите - доц. Борислав Георгиев, публикувано в Социалната мрежа Фейсбук на 28.02. 2015 г

„Чудесно е да мразим модерните технологии - казва доц. Георгиев - да, без смартфоните децата играеха на улицата... Но без смартфон аз нямаше да мога да си изкарам хляба за седмицата докато пътувам в автобуса. Нямаше да мога да въртя анатомични модели все едно са пред мен, за да науча структурата на човешкото тяло. Компютрите, смартфоните и таблетите не са причина Вашето дете да не излиза да играе. Причината сте Вие, защото не сте го научили да цени чистия въздух повече от силния графичен процесор. Защото ако е на улицата трябва да го мислите - дали няма да го блъсне кола, дали няма да си счупи нещо, дали ще се сети да дойде да яде. А така е лесно и за вас - от компютъра най-много да го заболи глава. И пасивно толерирате това поведение, а после се вайкате как не е излизало цял ден от стаята си.”

Виолета Николова заключава, че негативните практики зависят от нас, от нашата култура, самоконтрол и медийна грамотност, цитирайки определението за медийна грамотност виждането на Европейска асоциация за зрителски интереси. Според тази асоциация медийно грамотни хора са тези, които „ не са пасажери, а са в шофьорската седалка, решавайки къде до отидат.” (Европейска асоциация за зрителски интереси, Брюксел-17.03.2015)

Като научен ръководител на дисертантката бих могла да споделя лекотата, с която работих с дисертантката. Тя прояви високо чувство за отговорност при проучване на литературните източници, към цитиранията и позоваванията и към проведените в сферата анализи на емпирични изследвания. За изтъкване е и съпътстващия и стремеж към непрекъснатата иновативност в подходите към темата на дисертацията и към съответните реализации.

Николова е отговорна и към останалите си научни ангажменти. Като един от членовете на българския екип в международния проект за европейска медийна и информационна политика, под общото ръководство на проф. Дивина Мейгс от Сорбоната-Париж, Николова показва висока отговорност и съпричастност към изследваната проблематика.

Давам висока оценка на направеното от Виолета Николова за реализирането на дисертационния и труд и на останалите и научни качества.

Като декларирам, че ще гласувам „за“ присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Виолета Николова, предлагам на останалите членове на Научното жури към катедра Социология при Философски факултет на Югозападен университет Неофит Рилски да изразят положителен вот.

Написал становището :

Доцент, доктор на науките Добринка Пейчева
Югозападен университет „Неофит Рилски“

01.05.2015 г.

Благоевград